

מניעת שינה היא שיטת עינויים קשה וחמורה שלא משאירה סימנים אבל גורמת נזק פיזיולוגי ונפשי חמור מאוד. קשה אף יותר לכמת אותה – הנחקר מבודד מהעולם החיצון, לפעמים ללא יכולת לאמוד שעות או ימים. נתוני התייעוד של השב"כ נוטים להיות חסרים ואין מעקב אחר הנעשה במתקן השב"כ מחוץ לחדר החקירות.
חקירות כאלה עשויות להמשך שבועות ארוכים, כשהארוכה ביותר שהובאה לידיעת הוועד נמשכה **51 ימים** במהלכם הנחקר היה שרוי 24/7 תחת תאורה חזקה ובתנאי קור קיצוניים.

מניעת שינה

ב-85% מהתלונות

"ביקשתי לגשת לשירותים כשהייתי במחנה, לא הסכימו. חזרתי על בקשתי כמה וכמה פעמים, לא ענו ולפעמים שאלו אותי **'למה את צריכה שירותים?'**... נהגו לקחת אותי לחקירה מ-10 בבוקר, ולהחזיר אותי ב-7 בערב... החוקר לא הרשה לי לצאת יותר מפעם למרות שביקשתי... נאלצתי להתאפק כדי לנצל את הפעם היחידה שהוא הרשה לי להשתמש בשירותים." (ר.ע.)

מניעת שימוש בשירותים

ב-8.3% מהתלונות

"איימו עליי שאם לא אודה במיוחס לי הם **יהרגו את ילדי ואשתי**..." (מ.ח.)
"איימו שיעצרו את אבי, שיהרסו את ביתנו... איימו במעצר אחותי **ובפירוק משפחתי**" (ר.ע.)
"החוקר מסר שעליי להודות כדי לקבל עונש פחות משנה, ואם לא תודה לא תראה יותר את משפחתך ולא תראה עו"ד ותמשיך להישאר כאן... **אם לא תודה, לא תראה יותר את אמא.**" (א.ג, קטין בזמן חקירתו)

איומים

ב-58% מהתלונות

שיטות עינויים פיזיים שלא משאירות סימנים גלויים לעין בלתי מזוינת אך גורמות נזקים וכאב וסבל חמורים. המעונה מוחזק בתנוחה לא טבעית המפעילה לחץ כבד על השרירים ומכופפת את האיברים והמפרקים בזוויות לא אנושיות. א.ק. מספר על שיטת ה"בננה": "רגליי אזוקות לרגלי הכסא, ידיי אזוקות לאחור, אבל הגב שלי לא לכיוון גב הכסא. נהגו לדחוף את גבי לאחור. הגב מכופף, הלחץ על שרירי הקיבה ועל השרירים הקדמיים. החזיקו אותי בתנוחה זו כחצי שעה בערך. חשתי **בכאבי תופת שלא ניתן לתאר**. לאחר מכן לא הצלחתי לעמוד על רגליי." (א.ק.)

ניפופי איברים ותנוחות לחץ

ב-36% מהתלונות

"בתחילת החקירה היה רק אלימות: **תקיפות, אגרופים, סטירות** – לגב, לרגליים ולכל חלקי גופי. כשראו שהם לא מקבלים את מה שהם רוצים, התחילו בחקירה יותר אגרסיבית." (מ.ע.)
"שלושה חוקרים עומדים מולי, שניים לצדי. זה שלצדי בעט בי בברכו לשריר הירך הקדמי, **ואז הייתי מתקפל לרצפה**, ואז חוקר אחר נעמד מולי והרים אותי מפטמותי עוד פעם... זה חזר על עצמו כמה וכמה פעמים, לפחות שש." (א.ק.)
"החוקרים היכו אותי בפנים, בצד הימני... הרגשתי שבעטו בי באמצעות חפץ חד, **ירד לי הרבה דם מהפה ומהשיניים**" (א.א.)

אלימות חמורה

ב-27% מהתלונות

ש. נעצרה במעבר שגרתי במחסום, מבלי שהיו חשדות ספציפיים תלויים נגדה. החקירה שלה ארכה ימים ארוכים, מבלי שהובהר לה באף שלב מה מטרת החקירה, וכללה איומים מיניים, מילוליים ופיזיים. "[החוקר] ישב ממש קרוב והתחיל לצעוק... ניסיתי להרחיק את ראשי שלא יגע בי, **ואז הוא שם את הירך שלו, הניח אותה על הירך שלי**... פחדתי, התקשיתי לנשום... התיק נגד החוקרים נסגר ללא חקירה.

השפלה ותקיפה מינית

ב-12% מהתלונות

אשתו של א.א. נעצרה מבלי שפשעה, ובמהלך אחת החקירות חשפו בפניו כי היא עצורה. החוקרים האשימו אותו שהוא זה שגרם למעצרה, ושאלו יודה – תשוחרר.
זה לא מקרה בודד: "כל הזמן איימו עלי שאם לא אודה... ימנעו מאמי ואחותי, שמקבלות טיפולים רפואיים **לצאת לגדה המערבית ולקבל טיפול**." (מ.ח.)
"איימו שיעצרו את אבי, שיהרסו את ביתנו, שייקחו את אישורי העבודה של אחיי ואכן **ביטלו להם את אישורי העבודה** בהתנחלויות ועכשיו אין להם היתרים." (ר.ע.)

שימוש בבני משפחה

ב-19% מהתלונות

* מתוך נתוני הוועד נגד עינויים בחמש השנים האחרונות [120 תיקי תלונות שב"כ]

עינויים ויחס אנזרי, בלתי אנושי ומשפיל
דו"ח מצב – ישראל 2018

פרסום זה הופק בעזרת האיחוד האירופי. תכני הפרסום הנם באחריותו הבלעדית של הוועד הציבורי נגד עינויים בישראל, ולא ניתן בשום אופן להניח כי הם משקפים את דעות האיחוד האירופי.

מרגע שמוגשת תלונתו של קרבן עינויים למבקר תלונות הנחקרים בשב"כ (מבת"ן) יחלפו בממוצע **שנתיים, עשרה חודשים ועשרים ואחד יום** עד שתתקבל החלטה בעניינו. חלק מהתיקים מושהים עד לתום הליכים אחרים. חלק מהתיקים בהמתנה אינסופית. כיום מצויים במבת"ן **157 תיקים בסטטוס "בירור"*** על הבירור אמון צוות בן שלושה אנשים בלבד.

34.7 חודשים: ממוצע טיפול בתלונת עינויים

באחת התלונות על הטרדה מינית, מספרת המתלוננת שהחוקר הניח את ידו על רגלה, אמר לה שהיא יפה מאוד, שהיא כמו הבת שלו, מקרב את פניו אל פניה. בתשובת הממונה על המבת"ן נכתב "אין בהתנהלות שכזו...עילה לנקיטה בהליכים משפטיים נגד החוקרים, והיא עולה בקנה אחד עם נהלי שירות הביטחון הכללי" – התיק נסגר מכיוון שהטרדה מינית עולה בקנה אחד עם הנהלים.

#MeToo

עד כה, התנהלה רק חקירה פלילית אחת* בהמלצת מבקרת תלונות הנחקרים בשב"כ. מהנתונים שבידי הוועד, מתוך למעלה מ-1,100 תלונות שהוגשו, עד היום לא הוגש אף לא כתב אישום אחד.

0 כתבי אישום

מ.ו. עבר התעללות קשה, כולל אלימות והשפלה מינית חמורה בעת שהותו כעצור בתחנת משטרה בישראל. **תלונתו הוגשה בדצמבר 2007**. כעבור שנתיים נסגר התיק מחוסר ראיות. הוועד ביקש לערער על החלטה. חומרי החקירה לא הועברו לעיונו, ואחרי דחיות חוזרות ונשנות פנינו לבג"ץ בשנת 2012. בתום הליך ארוך ומפואר שנמשך חמש שנים, **בינואר 2017 בג"ץ הורה למח"ש להעמיד את החוקרים לדין**. רק אז החל הטיפול הנאות בפרשה עגומה זו, שעוד לא הסתיים.

11 שנים של עינוי דין

רחלי חזרה הביתה מיום לימודים ועברה על פני אזור בו נערכה הפגנה. ללא כל אזהרה הוטחה ארצה בעוצמה מזרם מים עז של מכת"זית. בנוסף לחבלה חמורה בידה, נגרם נזק חמור לעינה ורחלי נאלצה לעבור ניתוח בעין הפגועה. התיק במח"ש נסגר ללא הסבר או הבהרה. **14 פעמים** הוגשה בקשה לעיון בחומרי החקירה ואיש לא ידע לענות היכן החומרים. מח"ש הפנו למשמעתי, ממשמעתי לתלונות הציבור, מתלונות הציבור למשפטית, ממשפטית למח"ש וחוזר חלילה. מאוגוסט 2017 ועד למועד הפקת דו"ח זה טרם אותר תיק החקירה.

14

בקשות לעיון בחומרי חקירה

מיסם יצא להפסקת סגירה מחוץ למקום העבודה שלו במרכז תל אביב. חבורת שוטרים הטרידה אותו ודרשה שיזדהה. מצלמות האבטחה מתעדות כיצד תשעה שוטרים קפצו על מיסם במכות רצח, עדי ראייה מספרים שהשוטרים יזמו את התקיפה. בכל זאת, מיסם הואשם בתקיפת שוטר – **ואיש מהשוטרים לא הועמד לדין פלילי**. שוטר אחד בלבד יועמד לדין משמעתי – הליך משטרתי פנימי בעל משמעות זניחה, הרחק מעין הציבור, מבלי שנפגע העבירה יזכה לצדק.

25% מהחקירות הסתכמו בדין משמעתי בלבד**

לצורך עריכת חוות דעת רפואית-פסיכולוגית לטובת תלונתו, ביקשו האסיר ע.א. ומייצגיו בוועד אישור לכניסת אנשי בריאות למתקן בו הוחזק. בנובמבר 2015 הוגשה הבקשה הראשונית. בינואר 2016 הוגשה בשנית. ממרץ עד אוגוסט תכתובות אינסופיות ותירוצים שונים מצד הרשויות, ללא מענה מהותי. **במשך 11 חודשים** הבקשות אבדו, סורבו או זכו להתעלמות. רק בעקבות עתירת אסיר בעניין תואמה לבסוף ההערכה.

11 חודשים של גרירת רגליים

"הפוסטה עצמה היא משאית. בתא הגדול יש כ-26 אסירים ועצירים. הכל ברזל, המושבים - אין ריפוד בכלל. כל הנסיעה יושבים אזוקים ידיים ורגליים. היה לי דיון בבית"ש שלום ת"א... באמצע הנסיעה ביקש אחד הנוסעים לשירותים. משכו אותו איזה שעה, שעה וחצי, שעתיים מאז שביקש. המזגן היה מקולקל, בקיץ רותח, בחורף קפוא. אין גישה למקלחת 3 ימים של נסיעה... בסוף אותו נוסע השתין על עצמו ובגלל החום הנורא הכל הסריח ורצינו למות." "היו לי למעלה מ-400 נסיעות בין המתקנים השונים, 7-8 שעות כשאני כבול בתוך רכב ללא מזון וללא מים וללא אפשרות לגשת לשירותים, עד מצב שאתה נאלץ לעשות צרכים ברכב ולהישפט על כך... זה פוגע באפשרות לניהול הליך משפטי."

1700 אסירים מדי יום:

פוסטה מסכת עינויים

פארס התחיל את מסע העינויים שלו בכלא קציעות שבדרום. היעד הסופי: כלא מגידו, מרחק **שעתיים וחצי ברכב**. הוא הועבר ברכב שנסע מבית סוהר אחד למשנהו (כולל חזרה לנקודת המוצא בקציעות, כ-14 שעות אחרי שיצא ממנה), ללא עצירה למנוחה או שינה רציפה, ללא ארוחות מסודרות או עצירות סדירות לשירותים, ברכב צפוף, במושב מתכת לא מרופד, כשידיו ורגליו אזוקות אלו לאלו. **הידעת? ב-44 שעות אפשר לנהוג מתל אביב לברלין.**

44 שעות – המסע הארוך לשומקום

* על פי תשובת המבת"ן מתאריך 21.5.2018 לבקשת חופש מידע שהוגשה ע"י הוועד נגד עינויים והתנועה לחופש המידע
** דו"ח סיכום שנת 2017 של המחלקה לחקירות שוטרים